

slati na naslov g. ravnatelja H. Schreinerja v Mariboru imena učiteljev, ki so šli v vojno, čas odhoda, njih lastnost, njih napredovanje, odlikovanje, ranjenje ali smrt. — Ker je tudi marsikdo izmed poverjenikov moral v vojno, prosil odbor vse učitelje in učiteljice, naj prevzamejo prostovoljno nabiranje članarine po onih šolah, ki so jim najlažje dostopne. Nabiranje pole razpošilja na zahtevo društveni blagajnik, tovariš Jakob Dimnik, mestni učitelj v Ljubljani, Komenskega ulica.

Zveza slovenskih učiteljev in učiteljic na Štajerskem poziva v svoji 7. okrožnici vsa okrajna učiteljska društva, naj v teku meseca oktobra objavijo v »Učiteljskem Tovarišu« statistiko učiteljev-vojakov ter navedejo pri posameznih, ali so bili odlikovani, ujeti, ranjeni ali so padli. Najprej je navesti učitelje, ki so bili pod v začetku vojne mobilizirani, potem one, ki so bili pozneje vpoklicani. V slučaju, da so odsotni funkcionarji, naj to stori kateri drug član, ker, žal, v kljub vsem pozivom še do danes se nekatera društva niso zglašila. Mogoče pridemo sedaj do cilja. — Tekom meseca oktobra namerava Zveza sklicati odborovo sejo; ako ima kdo kake predloge, naj jih takoj prijavi vodstvu.

Vodstvo.

Zveza slovenskih učiteljev in učiteljic na Štajerskem naznanja, da so se iz pomožnega sklada za učiteljske vojaške rodovine dne 1. julija 1915 razdelile sledeče podpore: a) 1 učiteljski oboitelji v ljutomerskem okraju 24 K; b) 1 učiteljski oboitelji v ormoškem okraju 24 K; c) 1 učiteljski oboitelji v gornjegrajskem okraju 12 K; d) 1 učiteljski oboitelji v slovenjebistriškem okraju 12 K; skupaj torej 72 K. Na odborovi seji Zveze, ki se vrši v velikih počitnicah, pride ta sklad in še marsikaj drugega v temeljit razgovor!

Učiteljsko društvo za politični okraj Ljutomer objavlja s tem statistiko učiteljev-vojakov. V začetku vojne so bili mobilizirani: 1. Čilenšek Franc, učitelj Sv. Križ, 2. Čeh Franc, učitelj Ljutomer, 3. Prelog Janko, učitelj Mala Nedelja; bolan — na dopustu. 4. Fürst Janko, okr. pom. učitelj; bolan — na dopustu. 5. Stefancjoza Anton, učitelj Sv. Duh; bil ranjen. 6. Kosi Josip, učitelj Sv. Jurij. 7. Ivanjšič Ludovik, učitelj Sv. Jurij. 8. Koprivc Aleksander, učitelj na Ščavnici. — Pozneje vpoklicani: 1. Velnar Jože, učitelj Cezanjec; ujet na Ruskem. 2. Mikl Ciril, učitelj Ljutomer; bolan — na dopustu. 3. Šprager Ferdo, nadučitelj Verželj. 4. Herzog Lojze, suplent Sv. Duh. 5. Luknar Franc, učitelj Sv. Jurij. 6. Pertl Kvirin, nadučitelj Kapela; kot šolski vodja oproščen.

Učiteljsko društvo za ormoški okraj poroča, da je v pomožni sklad za učiteljske vojaške rodovine darovalo v mesecu juliju 1915 učiteljstvo pri Sv. Bolfenku na Kogu 3 K, učiteljstvo ormoške okoliške šole pa 1 K; istotako je darovalo v mesecu avgustu 1915 učiteljstvo pri Sv. Bolfenku na Kogu zopet 3 K in učiteljstvo ormoške okoliške šole zopet 1 K.

Gornjegrajsko učiteljsko društvo javlja, da so od začetka vojne v vojaški službi sledeči tovariši: Zemljic Branko, š. v. v Solčavi; Planer Karel, uč. na Rečici; Hribnik Franc, uč. v Mozirju; Zdošek Anton, uč. v Gornjem Gradu. Koliko jih še pojde, o teh pozneje!

Ivan Kelc, t. č. predsednik.

Kranjske vesti.

MILKA VUGOVA.

Dne 19. pret. m. je umrla v Spodnji Šiški gospa Milka Vugova, učiteljica na Planini pri Vipavi in soproga učitelja Ivana Vuge, rojena Kacafura, z Goriškega. Tudi soproga je Goričan. Bilo ji je šele 29 let. Tovariš Vuga je sedaj v vojaški službi v Ljubljani. — Bodi vrli učiteljici-materi, ki je ostavila sinka in hčerko, blag spomin! Preostalih naše iskreno sožalje!

PAVLA VRHOVA

Umrla je v Dol. Zemonu pri Trnovem Pavla Vrbova, izprašana učiteljica počnih del. Pokojnica, ki je bila iz ugledne družine, skromnega in tihega značaja, je bolehalo že več let. Blago pokojnico bodo pogrešali vsi prijatelji, zlasti pa domača hiša, ki ima štiri brate v vojni. — Blag ji spomin!

— Iz seje kranjskega deželnega šolskega sveta z dne 22. septembra 1915. Vpokoji se na lastno prošnjo nadučitelj v Hrušici Ivan Lokar. — Naučno ministrstvo

se naproša, da se smejo rabiti na srednjih šolah do izdaje novih čitank dosedanje Sketove čitanke. — Učnemu ministrstvu se predlaga, da se idrijska realka razširi na osem razredov z obilnatim poukom v latinščini in neobligatnim v grščini ter opusti pripravljalni razred. — Prof. Alojziju Sodniku in Francetu Gnezdi se prizna starostna doklada. — Prof. dr. Alojziju Merharju se prizna naslov profesor. — Suplantom na II. državni gimnaziji v Ljubljani se nastavi I. Mišič. — Dijakom najvišjih dveh razredov se dovoli obiskovati čitalnico muzejskega društva. — Profesor dr. Ernest Geisberg se predlaga v pomaknitev v VIII. plač. razred.

— **Pričetek šolskega leta 1915/16.** Na prvi, drugi, tretji in četrty mestni deški ljudski šoli v Ljubljani se je pričelo šolsko leto 1915/16 v petek, dne 1. oktobra leta 1915. Vse zgoraj omenjene šole bodo izmenoma poučevalo v poslopju I. mestne deške ljudske šole v Komenskega ulici štev. 19.

— **Dnevno zavetišče** na IV. mestni deški ljudski šoli v Ljubljani se je otvorilo v četrtek, dne 16. septembra, v mestni ubožnici na Karlovski cesti št. 7.

— **Pomožni oddelek IV. mestne deške šole** v Ljubljani je pričel s poukom dne 16. septembra, in sicer je nastanjen v prostorih II. mestnega otroškega vrtca v Cerkveni ulici 21.

— **Oba mestna otroška vrtca** v Ljubljani sta se otvorila dne 16. septembra.

— **Mestna trirazrednica na Barju** je pričela s poukom dne 16. septembra.

— **Šolski prijatelj.** Gospod sodni svetnik Franc Mohorič je podaril I. mestni deški ljudski šoli v Ljubljani pet krasnih zbirk metuljev. Za to lepo učilo se blagemu šolskemu prijatelju najtopleje zahvaljuje šolsko vodstvo.

— **K vojaškemu napredovanju v septembra t. l.** Stotnikom v 2. dom. polku je bil imenovan dvakrat težko ranjeni in dvakrat zaradi hrabrosti v vojni odlikovani Alojzij Barlé, sin vpokojenega nadučitelja Barléta v Šmihelu pri Novem mestu.

— **»Domovina«.** To dijaško podporno in izobraževalno društvo otvori tudi letos svojo kuhinjo. Imovitejših staršev dijakom se bo oddajala hrana pri primerni nizki ceni. — **»Domovina«** prosi svoje bivše in nove dobrotnike, da ne pozabijo nanjo zlasti letos, ko bo morala še v večji meri podpirati ubožne dijake kot dosedaj in bo potrebovala veliko denarnih sredstev, posebno zaradi visokih cen raznih živil.

— **Ljubljansko učiteljsko** so leta 1875. absolvirali, obhajajo torej letos svojo službeno 40letnico naši tovariši: Ivan Belč, Valentin Burnik, Josip Cepuder, Fr. Dular (v pok.), Ivan Logar (v pok.), Ivan Potrato (v pok.), Fr. Remic (v pok.), Juraj Režek, Ivan Sorčan, Andrej Sest, Fr. Sinkovec, Ivan Wohinz (v pok.) in Josip Zajec. Umrli so: Jakob Cepuder, Fran Grum, Ivan Končan, Fr. Medic, Fr. Medič, Fr. Stauer in Anton Žvokelj.

— **Umrli** je na južno-zapadnem bojišču, zadet od sovražnikove krogle v vrat, praporščak nekega domobranskega polka, jurist Franc Fabjančič, star 24 let. Bil je sin učiteljske rodovine Faljančičeve, ki biva sedaj na Brezovici pri Ljubljani. Bodi slovenskemu junaku blag spomin! Preostalih naše iskreno sožalje!

— **Dr. Boris Zarnik**, rojen Ljubljancan, izredni profesor zoologije na univerzi v Würzburgu, je imenovan za rednega profesorja prirodoslovja na ces. otomanski univerzi v Carigradu.

— **Pisarna Družbe sv. Cirila in Metoda** v Ljubljani se nahaja odslej v Sodni ulici štev. 6, v pritličju, skozi vežo na levo.

— **Na deški meščanski šoli** v Krškem se je pričel pouk, in sicer v vseh razredih, dne 1. oktobra.

— **Pričetek pouka na ljudskih šolah** na Kranjskem. Šolski pouk na onih ljudskih šolah, ki jih obiskujejo največ otroci kmetijskih staršev, se prične z začetkom novembra, krajni šolski svet lahko določi, da se začne pouk poprej; pouk na šolah, ki jih obiskujejo največ otroci nekmetijskih staršev, se ima pričeti brez odloga. Tako je odredil deželni šolski svet, pooblaščen v to od naučnega ministrstva.

— **Slovenska in italijanska ljudska šola** v Ljubljani. Za slovenske in italijanske begunce se namerava ustanoviti v Ljubljani ljudska šola. Oni starši slovenske in italijanske narodnosti, ki bi nameravali pošiljati svoje otroke v to šolo, naj se zgledajo pri »Posredovalnici za goriške begunce« v Ljubljani, Dunajska cesta štev. 38.

— **Iz ljudskošolske službe.** C. kr. deželni šolski svet je pripustil absolvirano učiteljsko kandidatino Zlatko Gibrščko-

vo k brezplačni šolski praksi na ljudski šoli na Viču. C. kr. okrajni šolski svet v Postojni je namestil suplentinjo Alojzijo Trampuševo v isti službeni lastnosti na ljudski šoli v Ložicah, ker je tamkajšnja učiteljica Leopoldina Bojce-Vadnjalova na dopustu zaradi bolezni. C. kr. deželni šolski svet je pripustil k praksi na tretji deški šoli, eventualno na kaki drugi s slovenskim učnim jezikom, absolvirantino dekleškega liceja v Ljubljani Irmo Cepudrovo. Začasna voditeljica namesto vpoklicanega nadučitelja Andreja Vilfana na ljudski šoli v Šmartnem pod Šmarno goro je postala učiteljica Marija Fajdigova. — Začasno šolsko vodstvo v D. M. v Polju je poverjeno učiteljici Avgusti Erbežnikovi, ker je vpoklican učitelj Viktor Mihelič. — C. kr. deželni šolski svet je pripustil absolvirano učiteljsko kandidatino Marijo Kladva k brezplačni šolski praksi na štirirazredni dekleški ljudski šoli v Kamniku. — C. kr. okrajni šolski svet v Kočevju je namestil bivšo učiteljsko suplentinjo v Ribnici Ivano Lovšinovo za suplentinjo na šestrazredni ljudski šoli v Dobropoljah.

— **Umrli** je v Ljubljani monsignor Anton Zupančič, papežev tajni komornik in profesor bogoslovja, v starosti 74 let.

— **Na severnem bojišču** je bil ranjen rezervni častnik ing. Albert Vederšnjak, strokovni učitelj na Grmu. Nahaja se v bolnici na Ogrskem.

— **Poročil** se je v Šmartnem pri Litiji tovariš Jožef Pečnik, nadučitelj iz Št. Jurja pod Kumom, z gđco Frančiško Stoparjevo iz Šmartna. Obilo sreče!

— **Prepoved fotografiranja** na Kranjskem. Kakor so po naredbi ministrstva za notranje stvari in justičnega ministrstva z dne 25. julija 1914, drž. zak. št. 165, prepovedane vsakršne objave v časopisju o načrtu in smeri vojaških operacij naših čet, dalje o njih premikanju, moči in kraju, kjer so postavljene, ali o leži in stanju utrd, ravno tako je v smislu te prepovedi najstrožje prepovedano fotografiranje transportov čet in njih taborišč, dalje transportov ranjenecv in utrdbenih naprav. Paziti je treba najstrožje na table, postavljene v bližini utrd, taborišč itd., s katerimi se prepoveduje fotografiranje in približanje in se je brezpogojno pokoriti klicem in ukazom straž in žandarmerijskih patrol.

— **Iz Dragatuša.** Šolarji so darovali za vdovski sirotinski zaklad 1 K 50 vin., za »Rdeči križ« 6 K 4 vin., skupaj 7 K 54 vin. — Nadučitelj Fran Potokar je nabral med dragatuškimi farani za ustanovitev zavoda oslepelih vojakov v Ljubljani 75 K 30 vin.

Štajerske vesti.

LJUDEVIT ULČAR.

V Kozjem je umrl v soboto popoldne dne 18. pret. m., po kratki, a mučni bolezni tamošnji učitelj, tovariš Ljudevit Ulčar, v najlepši moški dobi, star jedva 38 let. Rojen je bil leta 1877. v Polju na Štajerskem. Po dokončanih študijah leta 1898. je služboval najprej na kršnem Krasu, nato kot šolovodja na Žusmu pri Loki na Štajerskem, končno pa od leta 1901, torej 14 let kot učitelj v Kozjem. Pokojnik je bil dober in vester učitelj ter obče priljubljen tovariš. Blag mu spomin!

JOSIP VODOŠEK.

V Spodnji Polskavi je umrl nadučitelj in občinski odbornik, tovariš Josip Vodošek. Rojen je bil leta 1866. v Mariboru, učiteljske je dovršil leta 1885., definitivno je bil nastavljen leta 1889. — Služil je šoli in ljudstvu do zadnjega zdiha. — Bodi mu blag spomin!

— **Učiteljski jubilej.** Iz Slivnice pri Mariboru nam pišejo: Tukajšnji nadučitelj tovariš Karel Pestevšek, ki nad 30 let vzorno vodi tukajšnje šole, je bil povodom svojega 40letnega učiteljevanja soglasno imenovan častnim občanom občine slivniške. Krasna diploma se mu je slovesno izročila na dan šolskega sklepa dne 30. avgusta v krasno okrašen šolski sobi. Slavnostni govor je imel gospod svetnik Fr. Hirti. Odlikovanec je kot abiturient c. kr. višje realke v Ljubljani 1874 vstopil v četrty letnik učiteljskega v Gradcu in od 1875. leta služil tudi kot učitelj v Leitersbergu, Laškem trgu in Zalcu. — Na zasluznem odlikovanju mu iskreno čestitamo!

— **Društvo »Selbsthilfe der Lehrerschaft Steiermarks«.** Odbor obvešča člane: Umrli so trije člani, in sicer: dne 11. avgusta t. l. Janez Schubert, dne 31.

avgusta t. l. Josip Vodošek in dne 7. septembra t. l. Josip Sperat. Za ta 131., 132. in 133. smrtni slučaj morajo člani tekom meseca oktobra t. l. gotovo vplačati posmrtni donesek, in sicer za vsak smrtni slučaj po 2 K (skupaj 6 K).

— **Vojna poroka.** Poročil se je v ljubljanski garnizijski bolnici c. in kr. voj. med. prak. v rezervi Ph. M. Fedor Gradišnik, sin tovariša Armina Gradišnika iz Celja, z gđc. Štefko Kukmanovo. Gospod Mr. Gradišnik je bil v mirnih časih znan mladinski pisatelj in sotrudnik »Zvončkov« ter avtor raznih romanov in novel. Kot organizator slov. farmacevtov si je pridobil mnogo zaslug v Pragi kot ustanovitelj »Kluba slov. farmacevtov«. Mlademu paru obilo sreče in srčne čestitke!

— **V ruskem ujetništvu.** Učitelj Bruno Rozbaid iz Št. Vida pri Ptuj, ki se je že od pričetka vojne bojeval ob avstrijsko-ruski fronti, je prišel dne 5. junija t. l. v rusko ujetništvo.

— **Razpisani učiteljski mesti.** Na štirirazredni ljudski šoli v Zidanem mostu in na šestrazredni dekleški šoli v Trbovljah (Vode) je razpisano po eno mesto definitivne učiteljice. Obe šoli ste v 2. plač. razredu, prošnje do 15. oktobra.

— **Srebrno svetinjo II. razreda** za hrabrost na bojišču v Galiciji je dobil korporal Stanislav Kosi pri 2. bos.-herceg. pešpolku, sedaj pri oddelku strojnih pušk v Gradcu. Pred vstopom v vojno je bil odlikovani trgovski sotrudnik na Spodnjem Štajerskem. Njegov oče, umirovljeni nadučitelj pri Sv. Lenartu nad Vel. Nedeljo, ima dva sina in zeta v vojni službi.

— **Za Ciril-Metodovo društvo** je darovalo »Kozjansko učiteljsko društvo« 25 kron namesto venca na grob umrlemu tovarišu Ljudevitu Ulčarju, učitelju v Kozjem.

— **Pouk na ljudskih in meščanskih šolah** v Mariboru se je pričel 29. pret. m.

— **Iz Slovenjgradca** poročajo: Namestnik je podelil nadučitelju tukajšnje šole, ravnatelju Francu Vrečku, častno kolajno za 40letno zvesto službovanje. — Čestitamo!

— **Lehen pri Ribnici.** Pišejo nam: V teku meseca avgusta je naše šolsko vodstvo odposlalo sočivja v skupni teži 140 kilogramov, milodar od naših malih in večjih učencev za mariborsko vojaško bolnišnico. Pošiljatev je obstojala iz zelja, krompirja, kumar, tikve, pese, stročjega fižola, redkve in sadja. Poslalo pa je tudi 3 litre črničevega soka in 6 litrov črničevega vina. Sok so učenke pripravljale pod nadzorstvom učiteljice, pod nadučiteljevim nadzorstvom pa so nabrali učenci obilo robidovega in jagodovega listja. Šola v Lehnu je bila posebno v zadnjem tednu pred velikimi počitnicami prava delavnica. — Naš občespoštovani gospod Josip Fornezi, veleposestnik, p. d. Tuzl, je daroval za vojake južno-zapadne fronte 1100 cigaret, ki jih je dal odposlati na vojnopoštni naslov našega učitelja Viktorja Breganta, da jih razdeli med vojake. Kako veselje jim je napravil s tem milodarom, dokazujejo zahvalne dopisnice vojakov. Tudi gospa Julija Drametova je poslala 200 cigaret na naslov tovariša Breganta, ki je imel nalogo, razdeliti milodare med svoje sovojake.

— **Ginljiva zahvala.** Tovarišica Pavla Majcnova iz Lehna pri Ribnici je dobila z južnega bojišča sledečo zahvalno dopisnico: »Velecenjena gospodična! Jako me je razveselil Vaš velikodušni dar, po gospodu učitelju Bregantu razdeljene cigarete. Presenečen, da se štajerske Slovenke nas na jugu proti krvnemu sovragu boreče Slovence s tako blagim in velikodušnim darom spominjate, se Vam, velecenjena gospodična, najtopleje zahvaljujem. Bog nam ohrani tako vrlih in plemenitih štajerskih Slovencev še mnogo let! — F. V. —« Neki Hrvat, ubožni vojak, ki mu ni bila nikdar dana sreča, sprejeti kakšen milodar in tudi ne zna pisati: »Ove mile ruke, koje so gačile ove cigarete, naj blagoslovi Bože mili!«

— **Štajerski deželni šolski svet** poziva vse umirovljeno učiteljsko osobje, ki je sposobno za učiteljsko službo, naj je za šolsko leto 1915/16 na razpolago deželnemu šolskemu svetu za zopetno službovanje. Za to bo umirovljeno učiteljsko osobje posebno odškodovano. Ta svoj poziv utemeljuje deželni šolski svet s tem, da bi utegnili biti več šol zaprtih, ker je poklicanih veliko učiteljev k vojakom. — Isti deželni šolski svet je stalno nastavljal provizorično učiteljico Marto Sekirnikovo pri Sv. Florijanu in provizorično učiteljico Jerico Vesenjakovo v Žetalah.

— **Iz Konjiškega okraja.** Namesto tov. Šnuderla, ki je sedaj pri vojakihi, je prevzel poverjenjstvo Slov. Šol. Matice tov. Fran Golež, nadučitelj pri Sv. Kunigundi, pošta Zreče. Tovariši in tovarišice

se vabijo, da nemudoma pošljejo poverjeniku članarino za leto 1915. Oni tovariši, ki plačujejo članarino potom Učit. kred. Zadruga, naj to z dopisnico naznaniho. — Stanovska dolžnost vsakega učitelja in vsake učiteljice je, da je član Slov. Šol. Matice! Vsaj nas, ki smo ostali doma, naj grom topov ne moti v našem kulturnem delovanju!

—š— **Poročil se je** g. Lojze Jerin, uradnik celjske Posojilnice, z Milko Sentjurčevno iz Hrastnika, vrtnarico na Ciril-Metodovem otroškem vrtcu v Gaberju pri Celju. — Čestitamo!

—š— **Iz Poljčan** poročajo »Grazar Tagblattu«, da učitelj Seb. Krotky iz Studenice ni utonil lani v Drini, kakor so poročali, temveč da živi v Proseku pri Trstu.

—š— **Očiščevanje uradne nemščine.** Štajerska namestinja je izdala odredbo, v kateri pozivlja podrejene politične urade, da se naj v bodoče poslužujejo v uradnih spisih kolikor mogoče pravilne in čiste nemščine ter se naj izogibajo predvsem številnih tujk, ki so bile dosedaj v navadi.

—š— **Sv. Kunigunda na Poh.** Učenci tukajšnje šole so dosedaj nabrali v vojaške namene 27 K 69 vin. — Deklice drugega razreda so izgotovile 22 parov volnenih nogavic, 8 parov zapestnic, 8 ušesnih pokrival in 220 parov papirnatih podplatov. — Dečki pa so nabrali 30 kg starih kovin. Vsi ti predmeti so se svojačasno odposlali na pristojno mesto. — Fran Golež, nadučitelj.

—š— **Stotnik Ludovik Zwirn** †. Na severnem bojišču je dne 1. avgusta padel stotnik in bataljonski poveljnik Ludovik Zwirn. Pokojnik je bil celih osem mesecev neprenehoma na bojišču in je bil za svojo hrabrost pred sovražnikom dvakrat odlikovan, prvič je dobil Signum laudis, drugič vojni zaslužni križec. Padli je brat oskrbnika mariborske deželne bolnice in stotnika Frana Zwirna. Umrli stotnik je bil — kakor njegov brat Fran — prej učitelj. V tem prvem in poznejšem vojaškem stanu je bil vedno zaveden slovenski mož! Bodi mu blag spomin!

—š— **Iz Št. Vida pri Planini** poročajo: Občina Planinska vas je imenovala tukajšnjega nadučitelja tovariša Frana Bračiča za svojega častnega občana. To je že četrta tu vsolanih občin, ki mu je izkazala tekom njegovega 35letnega delovanja na tej šoli najvišjo čast. — Čestitamo!

Goriške vesti.

FRANJA STRESOVA.

Umrli je v Ljubljani tovarišica Franja Stresova, učiteljica iz Kobarida. Blago pokojnico je dohitela smrt v beli Ljubljani kot begunko iz solne Goriške. — Pokopali so jo na Viču pri Ljubljani. Pogreba se je udeležilo obilo begunk in beguncev. Pokopali so jo na Viču, kjer počiva njen brat Anton, ki je bil nadučitelj v Cerknem, pa je podlegel v Ljubljani posledicam težke operacije pred par leti. Oba sta umrla prezgodnje smrti. — Blag ji bodi spomin!

—g— **Šole** so se s 1. septembrom zopet začele, tako je ukazal okrajni šolski svet toliminski. In začele so se, kjer je pač mogoče in niso šolske sobe zasedene od vojaštva. Se celo tik ob vojni črti, blizu Tolmina začno otroci zopet redno staro življenje. Pač je to najboljše znamenje, kako malo se bojimo Laha in kako malo se brigamo zanj. Tudi poljska dela opravljajo ljudje tik do bojne črte, kot bi vladal najboljši mir.

—g— **Slovenska šola v Ločniku** se je nahajala v hiši Goriške ljudske posojilnice. Kakor nam poročajo, je granata precej poškodovala poslopje.

—g— **Šole v goriški okolici**, kjer je bilo mogoče, so odprte. V Ozeljanu pri Šempasu še ni odprta.

—g— **Kadet Anton Turk**, učitelj na Ciril-Metodovi šoli v Gorici na Blatcih, poroča, da je bil že petkrat v boju ter da je bil zaradi tega in zaradi hrabrega zadržanja pred sovražnikom odlikovan z malo srebrno svetinjo. Obenem pošilja vsem

prijateljem in znancem pozdrave s Krasa. Gori omenjeni je bil v Gorici marljiv član več narodnih društev in sploh znana oseba.

—g— **Rezervni kadet Josip Terpin**, absolviran učiteljskišnik, je bil v bojih na Dobrodolski planoti ranjen od šrapnela in se zdravi v neki bolnišnici v notranjosti.

—g— **V Lokavcu pri Ajdovščini** so otvorili šolo 1. oktobra. Poučeval bo Moric Benič, ki je učiteljeval poprej v Sentmavru nad Solkanom, kjer pa sedaj ni šole, ker stoji kraj tik ob fronti. Lokavski učitelj tovariš Tomažič je pri vojakih. Štvo je premestilo svoj sedež iz Postojne v Opatijo. Okrajno glavarstvo tržiško in tržiški okrajni šolski svet sta se premestila iz Gradca v Postojno.

Tržaške vesti.

LJUDSKE IN SREDNJE ŠOLE V TRSTU.

»Lavoratore« poroča, da se je te dni oglašil pri namestniku v Trstu poslanec Pittoni, da se izvesti, kako in kaj se namerava s tržaškim šolstvom. Namestnik je rekel, da je že vse ukrenil, da se bo šolski pouk v Trstu redno vršil. Ljudske šole se brez vsega drugega otvorijo. Kar se tiče srednjih šol, se za sedaj otvorita le ena cela gimnazija in ena cela realka; manjka namreč zadostno učnih oseb, pa tudi število dijakov se je zaradi odhoda velikega dela prebivalstva znatno skrčilo. Poskrbelo se bo, da bodo mogli biti sprejeti v navedena zavoda vsi učenci, ki se bodo oglašili. Za bodoče ima namestnik obširen načrt za preosnovo tržaškega šolstva; predvsem se mora preskrbeti za razvoj trgovskega šolstva ter se ima ustanoviti srednja in višja trgovska šola. Eventualno se v to svrhu razširi šola Revoltella. Ustanoviti se ima tudi navtična šola, ki je v Trstu nujno potrebna. — »Lavoratore« imenuje šolski načrt namestnikov »un vasto piano di riforma scolastica« (obširen načrt šolske reforme). Kakšen je sicer ta šolski načrt in v koliko bo upošteval v dejanju resničen položaj ljudstva, »Lavoratore« ne pove. Da se bo ozirati na Slovence in Hrvatce, zahteva interes države!

—t— **Trst dobiva patriotično, avstrijsko lice.** »Slovenskemu Narodu« poročajo: V Trstu je bilo ustanovljeno pod velelaško mestno upravo polno rekreativno, v katerih se je zbiralo okoli 3000 dečkov in deklic ob šole prostem času; vzgajali so mladino tam v radikalno-nacionalnem smislu, uvedli so eksercicije, običajne v italijanski armadi in uniformirani so bili po italijanskem vzorcu. Sedaj se vrši preobrat. Okrajni komisar pl. Lund je bil že v Ločinju ustanovil stezosledni zbor, v Trstu je prevzel vodstvo vseh javnih mladinskih vzgojevalnih zavodov. Značilen za tržaške razmere je na primer zgled, da je ravnatelj rekreativnega v starem mestu, ki se je imenoval Skok, prekrstil svoje ime v Scocchi in hitro po izbruhu vojne tekel v Italijo, kjer ga je sprejel Barzilai. Dosedaj je podržavljenih šest rekreativnih, vsak zavod obiskuje štiristo do petsto dečkov in mladeničev v starosti od 6. do 18. leta. Gojenci imajo mornariške uniforme. Ustanovil se je stezosledni zbor, v katerega je vstopilo okoli 300 učencev iz srednjih, meščanskih in strokovnih šol. Fantje eksercirajo izborna po predpisih avstro-ogrskega pravilnika in po nemški komandi; izkazujejo se koristne pri raznih splošnomeščanskih zadevah. Trst postaja »la fidelissima«.

—t— **Izprememba imena.** Cesarski komisar je odredil, da se občinska ljudska in meščanska šola »Felice Venezian« imenuje odslej »Občinska ljudska in meščanska šola za Staro mesto«.

—t— **Smrtna kosa.** Umrli je v 85. letu svoje starosti Jernej Peternele, glavar ugledne svetoivanske rodovine in oče tamojšnje učiteljice Milke Peternele. — Naše iskreno sožalje!

—t— **Obisk namestnika v tržaških mestnih deških zavetiščih.** Na podlagi odredb namestništva in tržaškega vladnega komisarja so bila tukajšnja mestna deška zavetišča, ki jih je obiskovalo nad 4000 šoloobveznih dečkov, temeljito reformirana. Te zavode, ki služijo eminentno obče-koristnemu namenu, je okrajni komisar vitez Lund organiziral nanovo. Nova organizacija se ne tiče samo fizične in moralne izobrazbe mladine, ampak nudi tudi garancijo za to, da bo mladina vzgojena v patriotičnem duhu. Namestnik baron Fries-Skene, ki se posebno interesira za to, za bodoči razvoj Trsta tako važno akcijo, je nedavno v spremstvu namestništvnega svetnika pl. Krekicha posetil deška zavetišča pri Sv. Justu in Sv. Vincencu in se je izrazil jako pohvalno o dobrem vedenju gojencev in o vladajočem redu na zavodih. Namestnik je posetil po-

tem tudi skavtski zbor, ki ga je ustanovil pred kratkim vitez Lund in ki mu pripada dosedaj že 250 tržaških srednješolcev.

—t— **Stanarinska doklada in učitelji.** Ker ne dobivajo oni učitelji, ki nadomestujejo vpoklicane tovariše, nobene stanarinske doklade, četudi je že okrajni šolski svet sklenil, da je to doklado vsekakor izplačati vsem nevpoklicanim učiteljem, se od strani prizadetih apelira na šolsko upravo, da naj bi z ozirom na sedanje težavne življenjske razmere vendar izplačala vsem nadomestujočim učiteljem določeno stanarinsko doklado. — Upamo, da se bo upravičeni želji tržaških učiteljev končno ustreglo.

—t— **Magdalenska podružnica C. M. Družbe v Trstu** je na svoji zadnji seji sklenila poslati glavni Družbi vsoto 500 K in to z ozirom na to, ker se Družba v sedanjih časih nahaja v veliki stiski, ker so se njeni dohodki jako skrčili ali pa celo izostali. Upamo, da bodo tudi ostale podružnice upoštevale poziv Družbe — ter ji priskočile na pomoč.

—t— **Kdo ve kaj?** Že od 14. oktobra 1914 nimam sporočil o Albinu Miklavču, učitelju, ki je služil pri 7. pešpolku (Celovec), 12. stotnija, rojen 1887. leta v Kobaridu. Vojake-tovariše prosim obvestila na naslov: Ivan Gabršček, učitelj, Dolina pri Trstu.

Istrske vesti.

—i— **Redek zgled rodoljublja.** Na korist družbine šole v Rabcu (v Istri) sta poklonila gg. Ivan Faraguna in Mate Pahska vsak po 50 K. Če je že čin sam na sebi hvalevreden, pa je povod naravnost sijajen zgled ljubezni do naroda. Podprla sta družbine namene iz radosti, ker se jima je posrečilo narodu podeliti — živeža! Taki možje so zares plemeniti po svojem čuvstvomstvu.

—i— **Šolsko vprašanje v Pulju.** Vojnopomožni komite v Pulju poziva starše, naj naznaniho imena svojih otrok z rojstnim letom, dosedanjim šolskim obiskom in narodnostjo po dopisnici vojnopomožnemu komiteju v Pulju. Potem se otvorijo najbrže otroški vrtci in se stori za pouk otrok, kar bo mogoče.

Splošni vestnik.

Podražitev šolskih zvezkov. S splošno draginjo rastejo cene tudi — skoro brez izjeme — vsem življenjskim potrebščinam, tako so narasle tudi cene papirja. Vzrok temu so izredna podražanja pripomočkov, ki jih rabijo pri izdelovanju papirja. Zveplo, ki je važno pomožno sredstvo pri tem, se je dobivalo pred vojno po 13 K, sedaj stane ista množina 130 do 140 K; ameriška smola, ki je stala prej 25 do 30 K, stane sedaj 200—250 K in še za to ceno je je komaj dobiti. Razen tega prihajajo v poštev tudi celuloza in druge stvari, ki so se vse podražile. Naravno je torej, da ni mogoče tvorničarjem dobavljati papirja več po nekdanjih cenah, ampak da so bili primorani že opetovano zvišati jih. Nekatere papirne vrste so sedaj za 70—80%, druge celo do 100% dražje, kakor so bile pred vojno. Naravna posledica temu je, da so se podražile vse tiskovine,* pa tudi šolski zvezki. Nižjeavstrijski deželni šolski svet je cene zvezkom že določil, in sicer tako, da stanejo zvezki, ki so bili dosedaj po 5 h, sedaj 6 h, oni po 10 h, sedaj 12 h, prej 20 h sedaj 24 h. Želeti bi bilo, da tudi vsi drugi deželni šolski sveti enako ukrenejo, da bomo vedeli, pri čem smo.

* Naša »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani je zvišala glede na to gorostasno zvišanje cen le malenkostno svoje izdelke. — Zato jo priporočamo vsem najtopleje.

Uredn.

Učiteljski prijatelj. P. n. gospod Ivan Kralj, c. kr. nadporočnik na bojnem polju, je podaril »Društvu za zgradbo učiteljskega konvikta« 40 kron. Za to velikodušno darilo se blagumu učiteljskemu prijatelju najtopleje zahvaljuje odbor, želeč temu človekoljubnemu društvu obilo enakih dobrotnikov!

Naše dijaštvo v resnih časih. »Slovenec« piše: »Vojna je tudi naše dijaštvo privedla do resnosti. Letos niso dijaki potovali med počitnicami, kakor običajno, ni bilo dijaških vesel in koncertov, ne izletov itd. Cel počitniški čas uporabljajo naše dijaštvo letos prav resno. Mnogo se jih bojuje za domovino, drugi so šli zopet prostovoljno kot pomoč ranjencem, dijaki z dežele pridno pomagajo doma pri poljedelstvu, oni po mestih pa so prevzeli hvaležno domovinsko dolžnost, da so nabirali od hiše do hiše kovine in dr. ter s tem pripomogli vojnemu uspehu. Celó mali šol-

larčki so se pod vodstvom svojih učiteljev posvetili patriotičnemu delu. V tem, ko dijaki po deželi delajo na svojih domovih, tudi mestni nočejo držati križem rok. Poiskali so si po raznih uradih in podjetjih dela, samo da si kaj prislužijo in staršem pomagajo v teh težkih časih. Poprijeli so se mnogovrstnih pomožnih del ki v normalnem času pač ne bi pristojala dijaku, a sedaj so postali popolnoma resni in se zavedajo položaja brez vseh ozirov. To podjetja tako upošteva in z zaposlenimi dijaki prav obzirno ravna. Z železno voljo te mlade moči vse težkoče premagajo. Brez vsakih pomislekov so se oprijeli pomožnih poslov in jih tudi vestno vrše. S tem si je dijaštvo samo dalo najlepše izpričevalo, in ko se zopet odpro hramovi muz, se bo s podvojenimi močmi oprijelo že težko pričakovanega nadaljevanja študij v svesti si, da je tudi ono mnogo pripomoglo v obrambo domovine. Narodu, ki ima tak naraščaj, je bodočnost zagotovljena.« — Te besede so resnične! Zahvala pa gre predvsem učiteljstvu, ki je vzgajalo tako dijaštvo!

Razgled.

— **Vzpodbudni govor za abituriente.** Domobransko divizijsko sodišče na Dunaju je obsojilo župnika Karla Večero, ki je bil zadnji čas profesor na nemški državni gimnaziji v Mikulovu na Moravskem, na štiri mesece ječe, na izgubo doktorata in proforske službe, ker je imel 18. avgusta l. l. v cerkvi pridigo za abituriente, pri kateri se je pregrešil zoper dolžno spoštovanje vladarja.

— **Začetek šolskega leta 1915/16 na graški tehnik.** Po sporočilu sekretariata se bodo vršila predavanja na tehnik kot običajno. Vpisovanje se vrši v času od 1. do 15. oktobra. — Dijaki, ki morajo po 15. oktobru na nabor ter reflektujejo na oproščenje šolnine, naj to javijo pismenim potom sekretariatu (»Vormerkung«). Ti se morajo pri svoječasnih inškrpciji (po naboru) izkazati s črnovojniško legitimacijo, da so oproščeni vojaščine. — Predavanja se prične na vsak način šele po 18. okt.

— **Eksportna akademija na Dunaju** bo tudi letos odprta. Pouk se je pričel dne 5. oktobra.

— **Častna promocija nadvojvode Evgena.** Te dni so v glavnem stanu jugozahodne boje črte slovesno izročili nadvojvodi Evgenu diplomu častnega doktorstva filozofije inomoškega vseučilišča.

— **Sekcijski načelnik dr. Ivan Žolger.** Z Dunaja poročajo, da je predstojnika državnopravnega oddelka v ministrskem predsedstvu, dr. Ivana Žolgerja, cesar imenoval za pravega sekcijskega načelnika. To imenovanje bo slovenska javnost gotovo pozdravila z zadovoljstvom, ne samo zato, ker se tiče sina našega naroda, marveč tudi, ker se s tem na najvišjem mestu priznava uspešno delovanje dr. Žolgerja. Xr. Ivana Žolgerja cenijo kot avtoriteto v državnopravnih vprašanjih in uživa kot visokoškolski učitelj na Dunaju in tudi v inozemstvu neoporečen ugled.

— **Vpisovanje na graški univerzi** se je pričelo 23. septembra in traja do 16. oktobra. Ako se bo zaradi vojne rok vpisavanja podaljšal, kakor se je zgodilo lanske leto, se bo pozneje določilo. Predavanja se prične okoli 20. oktobra.

— **Dijaške štipendije.** Naučno ministrstvo je odredilo, da se je pri podelitvi dijaških štipendij predvsem ozirati na one dijake, ki so bili pred sovražnikom pohvaljeni ali ranjeni. Enako prednost imajo tudi oni dijaki, katerih očete so umrli junaške smrti.

— **Profesor dr. Masaryk.** Uradno razglašajo: Proti profesorju na češkem vseučilišču v Pragi, dr. Masaryku, ki se že dlje časa mudi v inozemstvu in se tam bavi z nedopustno agitacijo, se je začelo sodno kazensko postopanje in disciplinarna preiskava ter je bil suspendiran od službe in mu je plača ustavljena.

— **Berlinski bolgarski dijaki na potu v domovino.** Bolgarski dijaki v Berlinu so se poslovili pri bolgarskem poslaniku Rizovu. V nagovoru je rekel neki študent: »Bolgarski dijaki se bodo vedno zavedali svoje hvaležnosti do Nemčije«. Pred bolgarskim konzulatom so koncem govora živahno klicali nemškemu cesarju in Nemčiji.

— **Časopisje in vojna.** Za vojne je prenehalo izhajati v Nemčiji 1200 časopisov. — **Slovaščina v madjarščini.** Profesor Fucel iz Kassla je objavil v »Frankfurter Zeitung« svoja opazovanja, koliko nemških besed je prešlo v madjarščino. Posebno za razno obleko, orodja in sploh stvari, ki so bile Madjarom tuje, ko so se preselili iz Azije. Pri tem pa nemški profesor konstatuje, da so si Madjari izposodili mnogo izrazov iz slovaškega besednega